

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО
ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ

ДЕРЖЛІСАГЕНТСТВО
вул. Шота Руставелі, 9-А, м. Київ, 01601
тел.: (044) 235-55-06
тел/факс: (044) 235-77-24
E-mail: sprava@forest.gov.ua
Код ЄДРПОУ 37507901

STATE FOREST RESOURCES
AGENCY OF UKRAINE

ShotaRustaveli St., 9-A
01601 Kyiv, Ukraine
tel.+38 (044) 235-55-06
fax +38 (044) 235-77-24
E-mail: sprava@forest.gov.ua

№

На № 03-257 від 31.01.2020

Рахункова палата України

Щодо розгляду Звіту

Державне агентство лісових ресурсів України розглянуло Рішення Рахункової палати від 17.12.2019 № 37-3 «Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, спрямованих на ведення лісового і мисливського господарства, охорону і захист лісів у лісовому фонді України» і в межах компетенції повідомляє наступне.

Держлісагентство є відповідальним виконавцем бюджетних програм 2409010 «Керівництво та управління у сфері лісового господарства» та 2409060 «Ведення лісового і мисливського господарства, охорона і захист лісів в лісовому фонді».

За бюджетною програмою 2409010 «Керівництво та управління у сфері лісового господарства» фінансується центральний апарат та обласні управління лісового та мисливського господарства. В паспорті бюджетної програми визначаються результативні показники, які характеризують дану бюджетну програму і досягнення яких можливе за цією бюджетною програмою. Спрямування коштів за КПКВК 2409010 на оплату праці з нарахуваннями апарату Держлісагентства та його територіальних органів, а також на оплату товарів і послуг, в тому числі комунальних здійснювалось згідно розпису державного бюджету.

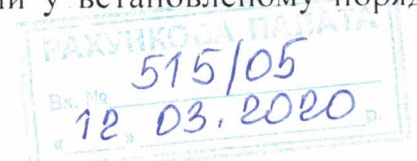
Що стосується бюджетної програми 2409060 «Ведення лісового і мисливського господарства, охорона і захист лісів в лісовому фонді». За цією бюджетною програмою відбувається фінансування бюджетних установ, установ природно-заповідного фонду та заходів з ведення лісового та мисливського господарства, охорони і захисту лісів в лісовому фонді, які здійснюють державні підприємства – одержувачі бюджетних коштів.

Бюджетним кодексом України, пунктом 12 частини першої статті 2 визначено, що бюджетні установи - це органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку,

УВ Державне агентство лісових
ресурсів України

05-28/1327-20 від 04.03.2020

арк.1

що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету.

Відповідно до частини 7 статті 20 Бюджетного кодексу, за бюджетними програмами, здійснення заходів за якими потребує нормативно-правового визначення механізму використання бюджетних коштів, головні розпорядники коштів державного бюджету розробляють проекти порядків використання коштів державного бюджету. За рішенням Кабінету Міністрів порядки використання коштів державного бюджету затверджуються Кабінетом Міністрів України або головним розпорядником коштів державного бюджету за погодженням з Міністерством фінансів України.

Крім того, в Бюджетному кодексі України визначено основні положення, які має містити порядок використання бюджетних коштів.

Постановою Кабінету Міністрів України від 20.12.2016 № 1016 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансування заходів з ведення лісового і мисливського господарства, охорони і захисту лісів у лісовому фонді, створення захисних лісових насаджень та полезахисних лісових смуг» (далі – Порядок) визначено механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті на здійснення заходів з ведення лісового і мисливського господарства, охорони і захисту лісів у лісовому фонді, створення захисних лісових насаджень та полезахисних лісових смуг за бюджетною програмою «Ведення лісового і мисливського господарства, охорона і захист лісів в лісовому фонді».

Кошти загального фонду державного бюджету за КПКВК 2805060 «Ведення лісового та мисливського господарства, охорона і захист лісів в лісовому фонді» протягом 2016-2018 років виділялись лише на здійснення заходів по забезпеченню діяльності бюджетних установ лісового та мисливського господарства та установ природно-заповідного фонду, що належать до сфери управління Держлісагентства, а не на заходи з ведення лісового і мисливського господарства, охорони і захисту лісів у лісовому фонді. Державна підтримка лісгосподарських підприємств протягом 2016-2018 років не здійснюється. Законом України Про Державний бюджет на відповідний рік кошти доводились безпосередньо на оплату праці, оплату комунальних послуг та інших енергоносіїв, інші видатки.

Таким чином, кошти в обсязі 299963,5 тис. грн. були законодавчо призначені бюджетним установам і установам природно-заповідного фонду, діяльність яких координується Держлісагентством.

Зазначати, що кошти загального фонду державного бюджету в сумі 299963,5 тис. грн були спрямовані в основному на оплату праці та нарахування, а не за напрямками визначеними Порядком і вважати їх коштами, які використані за нецільовим призначенням суперечить бюджетному законодавству.

Що стосується коштів, які спрямовуються на ведення лісового і мисливського господарства, охорону і захист лісів у лісовому фонді, зазначаємо, що одержувачами коштів (пункт 3 Порядку) визначено, державні об'єднання (підприємства), які ведуть лісовпорядкування, на землях підприємств, що

належать до сфери управління Дежлісагентства та державні лісогосподарські підприємства, що належать до сфери управління Держлісагентства, які не проводять рубки головного користування з урахуванням регіональних особливостей та природно-кліматичних умов.

Відповідно до пункту 6 Порядку, Держлісагентством наказом від 16.01.2019 № 16 було створено комісію з розподілу коштів, передбачених Державним бюджетом України за рахунок надходжень від рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування за бюджетною програмою «Ведення лісового і мисливського господарства, охорона і захист лісів у лісовому фонді», на здійснення заходів з ведення лісового і мисливського господарства, охорони і захисту лісів у лісовому фонді, створення захисних лісових насаджень та полезахисних лісових смуг.

Одержувачами коштів в 2019 році було визначено 58 державних лісогосподарських підприємств (їх діяльність координується обласними управліннями лісового та мисливського господарства, Українським науково-дослідним інститутом лісового господарства та агролісомеліорації імені Г. М. Висоцького) та виробниче об'єднання «Укрдержліспроект». Виробниче об'єднання «Укрдержліспроект» створене з метою проведення лісовпорядкування на всій території лісового фонду України.

Зважаючи на специфіку казначейського обслуговування кошти спрямовуються обласним управлінням лісового та мисливського господарства, а обласні управління як розпорядники 2 ступеню доводять бюджетні асигнування одержувачам, державним лісогосподарським підприємствам. Кваліфікування даного факту як порушення статті 116 Бюджетного кодексу не відповідає бюджетному законодавству.

Відносно перевищення касових видатків за загальним фондом на 86,7 тис. грн по напрямку «Здійснення заходів по забезпеченню діяльності бюджетних установ лісового та мисливського господарства, що належать до сфери управління Держлісагентства» Держлісагентство повідомляє наступне. У зв'язку з економією коштів установами природно-заповідного фонду та необхідністю здійснення додаткових видатків бюджетними установами лісового та мисливського господарства, з метою недопущення виникнення не бюджетної кредиторської заборгованості та раціонального використання бюджетних коштів в другому півріччі до плану асигнувань загального фонду бюджету було внесено зміни в межах передбачених обсягів асигнувань, що призвело до зміни обсягу бюджетних призначень по напрямках використання бюджетних коштів за загальним фондом. В результаті цього у звіті про виконання паспорта бюджетної програми у «Напрямах використання бюджетних коштів» на «Здійснення заходів по забезпеченню діяльності бюджетних установ лісового та мисливського господарства, що належать до сфери управління Держлісагентства» по загальному фонду касові видатки на 86,7 тис. грн перевищували затверджені у паспорті обсяги фінансування.

З приводу перерозподілу коштів за напрямками Держлісагентство направляло до Мінагрополітики, як головного розпорядника проект паспорту по із знесеними змінами (лист від 05.12.2017 № 05-12/9697-17).

Внесення змін до паспорту не відбулось, оскільки Міністерство фінансів відповіло Мінагрополітики, що зміни не узгоджуються відповідно до переліку умов за якими вносяться зміни до паспорту (лист Міністерства фінансів від 19.12.2017 № 06120-08/-5/35742).

Питання використання коштів, визначених Порядком буде врегульовано внесенням змін.

Розробка та схвалення Стратегії стосовно напрямків удосконалення та реформування лісового господарства є повноваженням органу державної влади, який формує державну політику. Означений документ був винесений на розгляд Уряду і не набув чинності внаслідок численних зауважень з боку всіх зацікавлених сторін до версії документу, розробленого Мінагрополітики. Роль Держлісагентства в цьому процесі була у підготовці пропозицій, які були Мінагрополітики не враховані. Разом з цим, функції з реалізації державної політики у сфері лісових відносин визначені статтею 28¹ Лісового кодексу України та виконуються Держлісагентством в повному обсязі.

З метою розроблення та затвердження державної цільової програми, яка б визначала основні напрями та джерела забезпечення подальшого збалансованого розвитку лісового господарства, було розроблено проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку лісового господарства України «Ліси – України – 2030». Проект розпорядження та відповідні матеріали листом Держлісагентства від 27.04.2018 № 05-28/4557-18 надсилались на погодження до Мінагрополітики.

В той же час, надавались пропозиції до проекту Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2021 року, а власне до завдань, заходів та очікуваних результатів виконання в частині природоохоронних заходів щодо збереження довкілля, відтворення, охорона і захист лісів, підвищення їх продуктивності, поліпшення якісного складу, збереження біорізноманіття в лісах, ведення державного лісового кадастру, лісовпорядкування, облік, інвентаризація та моніторинг лісів, яку так і не було прийнято.

Ведення державного лісового кадастру, здійснення обліку лісів відповідно до вимог Лісового кодексу України не відбувається по причині повної відсутності фінансування даних заходів.

Моніторинг лісів є складовою державної системи моніторингу навколишнього середовища. Пункт 5 Положення про державну систему моніторингу довкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 1998 року № 391 у редакції від 24.12.2019 року передбачає, що фінансування робіт із створення і функціонування системи моніторингу та її складових частин здійснюється відповідно до порядку фінансування природоохоронних заходів за рахунок коштів, передбачених у державному та місцевих бюджетах згідно із законодавством. Фінансування на проведення

моніторингу лісів Держлісагентству не виділялось, крім того, Програма Державної цільової програми проведення моніторингу навколишнього природного середовища, яка передбачала певні обсяги фінансування завершена у 2012 році.

Роботи з моніторингу лісів узгоджено з вимогами Міжнародної Спільної Програми оцінки та моніторингу впливу забруднення повітря на ліси в регіоні Європейської Економічної Комісії ООН (UN-ECE ICP Forests). Ця програма проводиться під егідою Конвенції ООН про широкомасштабне транскордонне забруднення повітря (LRTAP). Україна підписала цю конвенцію у 1984 році та ратифікувала у 1985 році. Законодавством ЄС програма UN-ECE ICP Forests визначена у якості основної програми моніторингу лісів, яка охоплює усі країни регіону Європейської економічної комісії ООН (UN-ECE). В ній беруть участь 42 країни регіону UN-ECE (європейські країни, США та Канада). Діяльність з моніторингу за програмою UN-ECE ICP Forests включає візуальну оцінку стану крон дерев та видимих пошкоджень лісової рослинності. Методичні рекомендації, за якими проводяться роботи з моніторингу лісів в Україні, гармонізовані з вимогами UN-ECE ICP Forests і затверджені Науково-технічною радою Держкомлісгоспу України (протокол №1 від 18 березня 2002 року), таким чином моніторинг лісів не дає інформації кількісного та якісного складу лісів.

Щодо правового врегулювання відносин у сфері користування мисливськими угіддями, Держлісагентством надано пропозиції до Мінекоенерго для внесення змін до статті 24 Закону України «Про мисливське господарство та полювання», де передбачено, що користувачі мисливських угідь щорічно сплачують плату за користування мисливськими угіддями із розрахунку за 1 гектар угідь:

- лісові – 10% неоподаткованого мінімуму доходів громадян;
- польові – 8% неоподаткованого мінімуму доходів громадян;
- водно-болотні – 5% неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

Плата за користування мисливськими угіддями буде здійснюватись до 01 липня поточного року і зараховуватись на рахунки об'єднаних територіальних громад, сільських, селищних, міських рад, на території яких знаходяться мисливські угіддя, використовуватиметься на охорону та відтворення державного мисливського фонду.

Відносно зауважень у Звіті щодо стану захисту лісів від шкідників і хвороб Держлісагентство зазначає.

Збільшення площі всихання лісів пов'язана із зміною клімату, а не із недостатнім проведенням заходів з охорони і захисту лісів. Погіршення санітарного стану лісових насаджень помічається в усіх країнах Європи. Засилля шкідників у своїх лісах спостерігають в Білорусі, Польщі, Словаччині, Румунії, Німеччині, Франції, Швейцарії.

У країнах Європи це не набуває такої критичної ситуації, оскільки там лісівники мають можливість вчасно реагувати та вибирати хворі дерева при

перших ознаках їх ослаблення, коли дерево ще «живе» і його деревина ще не втратила технічних якостей.

У нас же існує цілий ряд обмежень, які не дозволяють вчасно та в повному обсязі ліквідувати наявні осередки та не допустити розповсюдження шкідника на інші площі, зокрема стаття 39 Закону України «Про тваринний світ» передбачає «період тиші», що припадає на одну з фаз вильоту шкідника та діюча редакція Санітарних правил у лісах України, однією з вимог яких є заборона проведення санітарних заходів у свіжозаселених насадженнях.

Ряд законодавчих норм та правових актів не дають можливості постійним лісокористувачам оперативного впливу на локалізацію цього екологічного лиха, оздоровлювати насадження і запобігати поширенню деградації деревостанів на значних площах, що в свою чергу завдає значних економічних збитків лісогосподарським підприємствам.

Відповідно до вимог статті 9 Кодексу цивільного захисту України, пункту 7 Положення про єдину державну систему цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09 січня 2014 року № 11, пункту 2 постанови Кабінету Міністрів від 11 березня 2015 року № 101 «Про затвердження типових положень про функціональну і територіальну підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту» Держлісагентство створює лише функціональну підсистему охорони і захисту лісів єдиної державної системи цивільного захисту, створення територіальних підсистем згідно нормативно-правових актів не передбачено.

Метою створення функціональної підсистеми є захист населення, підприємств, установ і організацій та лісових масивів від надзвичайних ситуацій (далі – НС) у мирний час та в особливий період, зменшення матеріальних втрат у разі виникнення НС, координація заходів, пов'язаних із безпечним функціонуванням підприємств, установ, організацій а не лише боротьбою зі шкідниками та хворобами.

Щодо не реагування на факти незаконних рубок та встановлення порушників лісового законодавства. Зокрема, як засвідчують дані, рівень відшкодування завданих збитків, які встановлено державною лісовою охороною не перевищує 3 відсотків.

Державна лісова охорона виявляє незаконні рубки, оформляє матеріали і передає їх до правоохоронних органів для встановлення осіб та притягнення їх до адміністративної чи кримінальної відповідальності. Можливість проводити оперативно-розшукові заходи та слідчі дії не входить до повноважень державної лісової охорони. Державна лісова охорона діє відповідно до повноважень, визначених статтею 91 Лісового кодексу України та Положення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.09.2009 року № 976.

Однією із об'єктивних причин ослаблення охорони лісів стало скорочення чисельності нижчої ланки державної лісової охорони, а потім і відсутністю бюджетного фінансування.

Крім того, останнім часом в лісах діють злочинні угруповання з відповідним оснащенням (прилади нічного бачення, радіостанції, вантажні

автомобілі з гідроманіпуляторами тощо), які діють зухвало, переважно в нічний період, скоюючи напади на працівників державної лісової охорони, які виконують свої посадові обов'язки з охорони лісів.

Для проведення моніторингу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених постановою Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 року № 1142 затверджено Порядок проведення моніторингу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених і контролю за неперевищенням обсягу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених. Моніторинг проводиться Держлісагентством на підставі систематизованої та узагальненої інформації про походження, заготівлю та реалізацію деревини із системи обліку деревини. Електронний облік деревини ведеться лісокористувачами відповідно до Інструкції з ведення електронного обліку деревини, розробленої Держлісагентством та затвердженої наказом Мінекоенерго.

Внесення інформації до системи обліку деревини є обов'язковим для лісокористувачів під час здійснення ними заготівлі та реалізації деревини. Лісокористувачі вносять до системи обліку деревини інформацію про: спеціальні дозволи на використання лісових ресурсів; породу дерева, кількісні та якісні характеристики деревини; договори щодо здійснення господарських операцій з реалізації деревини; місця завантаження та пункти розвантаження деревини; транспортні засоби, якими здійснюється транспортування деревини.

Щомісяця на офіційному веб-сайті Держлісагентства буде висвітлюватись інформація про результати моніторингу.

З огляду на зазначене, ДАЛРУ вживатиме всіх можливих заходів з метою урегулювання проблем, які висвітлені у Звіті і ставляться перед Держлісагентством.

Голова

Андрій ЗАБЛОЦЬКИЙ